

Mo i Rana, 06.05.2026

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Saksnummer og dokumentnummer
2026/10290-4

Avdeling/saksbehandler
MILA/HSB

Deres referansenummer

Høringssvar om Randalen kraftverk sak 202525889

Høringssvar fra Rana kommune, org.nr. 872418032.

Om utbyggingsplanene

NVE har mottatt melding fra Blåfall AS om bygging av Randalen kraftverk i Rana kommune i Nordland fylke. Blåfall planlegger å bygge Randalen kraftverk, som skal utnytte fallet i Randalselva mellom kote 505 og kote 283,5 med kraftstasjon i fjell, og utløp litt ovenfor Krokstrand. Vannveien og kraftverket bygges i fjell. Tunnelen konstrueres slik at den også kan brukes som et lite tunnelmagasin. Det er planlagt å føre vann fra to sidebekker direkte inn i tunnelen. Kraftverket planlegges med installert effekt på 25 MW og beregnes å produsere om lag 61 GWh/år. Dette tilsvarer strømb Bruken til ca. 3050 husstander.

Meldingen skal behandles etter plan- og bygningslovens regler om konsekvensutredninger. Formålet med meldingen er å belyse hvilke konsekvenser tiltaket kan få for miljø, naturressurser og samfunn, og hva det bør tas hensyn til under den videre planleggingen. NVE vil fastsette et utredningsprogram for tiltaket med utgangspunkt i meldingen, innkomne høringsuttalelser og egne vurderinger.

NVE ønsker innspill på om meldingen med forslag til utredningsprogram vil få fram alle kjente allmenne interesser i området som vil bli påvirket av utbyggingen, eller om vi mener det er andre forhold som bør utredes.

Innspill til meldingen

2. Beskrivelse av tiltaket

2.2 Områdebeskrivelse

Den foreslåtte utstrekningen til influensområdet bør tydeliggjøres i kartet. Det står at influensområdet er estimert som en 100 m sone langs påvirket vassdrag og utgjør ca. 6 km². Her er det uklart om sonen er 100 meter på hver side av vassdraget, eller 50 meter på hver side.

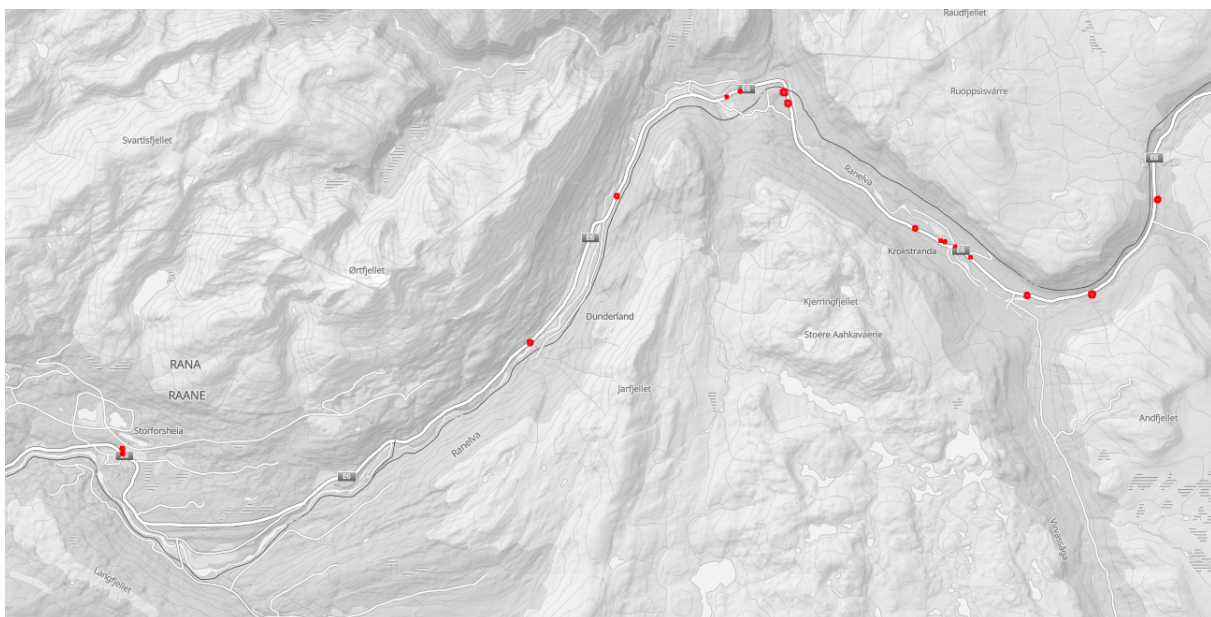
2.3.Tiltaket

Massetak og deponi

Det er foreslått lokalisering av fire deponi i meldingen som tiltakshaver ønsker innspill på. Ettersom dette er sprengstein som kan gjenbrukes til veimasser, er det viktig å plassere massene slik at de kan utnyttes til gjenbruk. Dette er et hovedprinsipp som bør legges til grunn for deponiene og som er i tråd med vedtatte arealstrategier i kommuneplanen:

Arealer som allerede er utsatt for menneskelige inngrep skal fortettes og gjenbrukes før eventuelle nye arealinngrep vurderes. Skadet natur skal om mulig restaureres. Sambruk av areal skal alltid vurderes, for å gi arealeffektive løsninger.

Det bør brukes arealer som allerede er preget av tekniske inngrep, f.eks områder i forbindelse med ny E6. Figur 1 viser en oversikt over slike områder:

Figur 1. De røde prikkene er arealer som er påvirket av veibyggingen, som eventuelt kan vurderes for plassering av massene.

Deponiene bør ikke plasseres i nærheten av elv pga av fare for erosjon og utvasking, samt avrenning fra deponiene. Derfor foreslår vi at deponi 3 ikke realiseres. Dette er et område hvor det ikke er inngrep fra før og på folkemøtet kom det fram at området har brukerinteresser.

Det bør uansett avsettes en bred kantsone i tilknytning til deponiene. Dette for å redusere risikoen for avrenning, men også for å redusere støvflukt.

Andre innspill

Det mangler beskrivelser og vurderinger av områdene hvor deponiene er foreslått. Hvilke verdier finnes her? Er det noen kartlagte naturtyper, kulturminner, berørte friluftsområder og andre relevante verdier?

For at andre skal komme med innspill til disse deponiområdene, må det inkluderes et godt nok kunnskapsgrunnlag om disse områdene først.

Ved konkurs, eierskifte osv er det viktig å sikre at deponiene stelles opp. Skal det settes av midler til revegetering på egen konto?

Om deponi 2 realiseres, vil det kunne skape en vindtrakt langs E6?

Kjøremønster og drift av kraftverket

Minstevannsføringen er planlagt tilsvarende 5-persentil. Under folkemøtet kom det innspill fra Naturvernforbundet om at det bør regnes minstevannsføring ut fra den naturlige vannføringen.

Et av prinsippene i vannressursloven er at vannet skal settes i fokus og at summen av alle inngrep skal vurderes samlet i forhold til vannforekomsten. Ranelva etter tilsig fra Sør-Randalselva og Virvasselva har allerede redusert vannføring og det vil være riktig å beregne minstevannsføringen ut fra elvas naturlige vannføring.

2.4 Nullalternativet

Det står at«I Rana kommunes reguleringsplan er hele influensområdet regulert som et LNFR-areal». Det riktige er at det er satt av som LNFR- areal i kommuneplanens arealdel.

4. Gjeldende planer, retningslinjer og føringer

Det står at «Planområdet er i det alt vesentlige underlagt et LNFR- område i Rana kommunes arealdel. Dette må det søkes dispensasjon fra.» Vi gjør oppmerksom på at E6 ikke bare er regulert inn i kommuneplanen, men det er også laget detaljreguleringsplan for E6. Hvis utbygging berører reguleringsplanen, må det også søkes om dispensasjon fra denne planen.

5.4. Reiseliv

Friluftsliv

Meldingen mangler info om at anlegget vil ligge i nærheten av hensynssone H530 Svært viktig friluftsområde i kommuneplanens arealdel.

Nordlandsruta er en veldig populær turled som går fra Narvik til Børgefjell og er 65 mil lang. Overnatting på Bolnastua gir godt utgangspunkt for turen videre til Virvasshytta etter leden. Turstien går i nærheten av foreslått inntaksdam.

Det er noen hytter oppstrøms inntaksdam i området, og Statskog har en utleiehytte nedstrøms Silforsen.

Offentlige kart over registrerte friluftsområder

Dette er en kartlegging over områder som er viktige friluftsområder. Det er samtidig viktig å hente lokal kunnskap om bruken av området. Som det står i meldingen er friluftsliv «en viktig faktor for befolkningens livskvalitet».

Under folkemøtet kom det fram at området ved Silforsen er viktig som badeplass til bading fram, likeens at Silforsen er «en perle». Dette viser brukerinteresser som ikke kommer fram i offentlige kart.

5.8 Reindrift

Foreslått deponiområde nr. 1 ligger innenfor Ildgruben reinbeitedistrikt. Det er ikke kun Saltfjellet reinbeitedistrikt som blir berørt.

Innspill til utredningsprogrammet

Tiltakshavers forslag til melding med utredningsprogram omfatter mange tema, men er lite detaljert med hensyn til å redegjøre for de aktuelle og lokale problemstillingene som er i området.

Vi har gitt innspill under noen av punktene i forslaget, som er ment å supplere det som ligger i forslaget.

3. Krav til utredning av fysiske forhold

Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

Viktig å utrede konsekvensene av økt temperatur i vannet nedstrøms utløpet av kraftstasjonen.

- Påvirkning på fisk, bunndyr, annet naturmangfold. Vil næringsinnholdet og oksygenforholdene i vannet endres etter 5 km i tunnel, og vil dette kunne påvirke næringsinnholdet lenger ned i elva?
- Hva vil en åpen råk ha om viteren ha å si for lokalklimaet på Krokstrand?

Beregning vannføring

Det er viktig at det vises illustrasjoner av elva og ikke bare grafer over ulike vannføringer. Grafer kan være vanskelig å forholde seg til, mens illustrasjoner av elva på ulike vannføringer vil gi et mer forståelig grunnlag for å vurdere vannføringen. Spesielt er det viktig med illustrasjoner av minstevannføring.

Det er også viktig å beskrives konsekvenser av hyppige vannstandsendringer som følge av reguleringen.

4. Krav til utredning av naturfare

Klimaendringer

Kommende klimaendringer vil påvirke hydrologi, erosjonsforhold og risiko for flom og skred i vassdragene framover i tid.

Det må gjøres en overordnet vurdering av mulige virkninger av forventede klimaendringer for disse temaene basert på klimafremskrivningene i rapporten "Klima i Norge 2100" som

finnes på NVEs hjemmesider. Eventuelle virkninger skal inngå som en del av grunnlaget for de øvrige fagutredningene i KU'en i den grad det er relevant. Aktuelle tiltak for klimatilpasning skal beskrives.

5. Krav til utredning av virkninger for miljø og samfunn

Samlet belastning

Dette er et område som allerede er påvirket av kraftutbygging, ved at Sør-Randalselva og Virvassåga er overført til Rana Kraftverk. Det er planlagt steinbrudd med kvartsuttak på Nasafjellet med vei opp lia fra foreslått inntakspunkt. Det er også etablert anleggsvei inn Sør-Randalen.

I henhold til naturmangfoldlovens § 10 skal en påvirkning av et økosystem vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Utredningen må gi en oversikt over eksisterende og planlagte inngrep innenfor området som går ut over influensområdet. Det må gjøres en vurdering av samlet belastning for landskap, friluftsliv, naturmangfold og reindrift.

Landskapsmessig barriere som kan påvirke reindrift og vilt

En 6-7m høy og 40 – 50 m bred betongdam og et inntaksmagasin som strekker seg 220 – 230m oppover elva vil kunne skape barriere for enkelte arter som lever i området. Det samme gjelder redusert vannføring på elvestrekningen fra inntak til utløp i akkurat dette området, hvor det allerede er frafall av vann.

Dette er tema som må utredes og avbøtende tiltak må beskrives.

5.2. Naturmangfold på land

Fjellrev

Det er et nasjonalt mål å øke bestanden av fjellrev, og Saltfjellet er et prioritert leveområde for arten. Det er derfor viktig å utrede konsekvensene av tiltaket for denne arten.

Utbyggingen vil kunne påvirke yngle og leveområder for fjellrev, som har påviste ynglinger i området. Konflikten med fjellrev ligner mye på konflikten med reindrift, og går i hovedsak ut på forstyrrelser i anleggsperioden og etterpå.

I år hvor fjellreven yngler bør områder få ligge urørt mellom mars og august, slik at det vil være nesten umulig å gjøre anleggsarbeid i slike år uten å få en stor konflikt enten med fjellrev eller reindriften som bruker området om høsten. Ellers vil fjerning og revegetering av

alle inngrep og tilbakeføring av anleggsvei være et viktig avbøtende tiltak også i forhold til fjellrev.

Landskap

Utredningen skal beskrive landskapet i områdene som blir påvirket av tiltaket, både på overordnet og mer detaljert nivå. Det skal legges vekt på å beskrive konsekvensene for verdifulle og viktige områder og innslag i landskapet. Inngrepene med størst landskapsmessig virkning skal visualiseres. Det skal vises på kart hvilke landskapsrom som berøres.

Mulige avbøtende tiltak i forhold til de eventuelle negative konsekvensene som kommer fram skal vurderes, herunder eventuelle justeringer av tiltaket.

I utredningsprogrammet er det ikke presisert hvilken metodikk som skal benyttes for dette temaet, men det står i tabell 11 at M-1941 skal brukes.

5.3. Naturmangfold i vann og vannmiljø

Naturtyper i vann

Verdifulle naturtyper, inkludert ferskvannslokaliteter, skal kartlegges og fotodokumenteres etter metodikken i DN-håndbok 13 (Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold) og DN-håndbok 15 (Kartlegging av ferskvannslokaliteter) (ikke DN-håndbok 19 som det står i høringsutkastet).

Det er også kommet ny instruks for kartlegging i ferskvann fra miljødirektoratet: M-3131 Kartlegging i ferskvann.

Arter og økologiske funksjonsområder i vann

Innenfor vanlige insektsgrupper som steinfluer, vårfluer, døgnfluer og mygg er det også oppført arter i den nasjonale rødlista over truede arter i Norge. Vanninsekter er svært utsatt for endringer i arealbruk, som f.eks lukking av bekker. Det må foretas undersøkelser av bunndyrfaunaen både i elva og i de bekkene som vil bli tørrlagt som følge av utbyggingen.

Generelt er det lite myr og ferskvann i området unntatt det som finnes i elver og bekker i området. Hvordan vil det påvirke naturmiljøet at de to bekkene tørrlegges? Bør det settes krav til minstevannsføring?

Miljøtilstand for berørte vannforekomster

Det vises til at det er gjort klassifisering og registrering av økologisk og kjemisk tilstand i vann-nett. Kjemisk tilstand er ikke klassifisert da det ikke eksisterer prøvedata. Økologisk tilstand er kun vurdert basert på hydromorfologiske endringer og presisjonen for vurdering av økologisk potensial er lav.

Det bør gjøres undersøkelser i henhold til klassifiseringsveilederen for å fastsette miljøtilstanden. Dette også for å kunne fastsette eventuelle endringer som følge av utbygging.

5.5.Friluftsliv

Et viktig tema som bør utredes i lokalt perspektiv og med kunnskap om også lokalbefolkningens bruk av området.

I anleggsfasen bør det utredes avbøtende tiltak som driftsstans om sommeren av hensyn til friluftslivet.

5.12. Forurensning

Stillhet og ro er for mange en verdifull kvalitet i naturen og virkningene av støy på bruken av området må beskrives. Konsekvensene av støy for dyrelivet, hekketid m.v. og områdets verdi for rekreasjon, jakt og friluftsliv må vurderes. Både i anleggsfasen og driftsfasen. Avbøtende tiltak må beskrives i utredningen.

Flere av forslagene til deponi ligger svært nært elva. Avrenning fra deponi kan gi konsekvenser i vassdrag selv om det er rene masser. Konsekvenser for avrenning av masser fra deponi og avbøtende tiltak må også beskrives.

Klimagassutslipp

Det legges opp til metodikk etter Statens vegvesenets LCA og Miljødirektoratets håndbok M-1941. I tråd med M-1941 skal utredningen redegjøre for hva som inngår i klimagassregnskapet, hvilke metoder som er benyttet, hvilket datagrunnlag beregningene bygger på, samt tilhørende usikkerhet. Dette bør omfatte utslipp knyttet til tunneldrift, massehåndtering, materialbruk og transport, samt andre relevante utslippskilder i prosjektets livsløp.

Det må redegjøres for hvilke tiltak som er vurdert for å unngå eller redusere klimagassutslippene, samt hvilke tiltak som er innarbeidet i planen.

Andre kommentarer:

- I tabell 11 er det ikke angitt metode for utredning av klimagassutslipp.
- NIBIO og Miljødirektoratet har utviklet en ny kartbasert klimagasskalkulator som skal benyttes ved beregning av klimagassutslipp fra arealbruksendringer.
- Formuleringen om at fagtema klimagassutslipp skal utredes fordi tiltaket bidrar til utslippskutt over 2 000 tonn CO₂e er ikke i samsvar med håndbok M-1941. Terskelen

på om lag 2 000 tonn CO₂e knytter seg til mulig økning i klimagassutslipp og beslutningsrelevans, ikke til forventede utslippsreduksjoner.

6 Mulig avbøtende tiltak

Det er listet opp fire avbøtende tiltak i utredningsprogrammet. Vi antar dette bare er et foreløpig forslag og at flere avbøtende tiltak vil foreslås som følge av konsekvensutredningen, og følges opp med krav i konsesjonen.

Med vennlig hilsen

Inger Blikra
seksjonsleder
seksjon for areal og utredning

Hilde Sofie Hansen
rådgiver

Brevet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.